

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת שמיני תשפ"ד שנה י | גליון מס' 528

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

משונכנס ניסן מרבים באמונה

עומדים אנו בפתחו של חודש ניסן, שבו ראו ישראל בעיניהם את המראות הגדולים של יציאת מצרים, אלו שהיו בסיס האמונה לכל הדורות. דומה כי כפי שחדש אלול מכנה בפנינו "חדש הרחמים והסליחות", כן ראוי שיכנה חודש זה בפנינו "חדש האמונה והבטחון". הן לא לחנם כשצונו הקב"ה בסיני על האמונה: "אנכי ה' אלקיך", הסמיך לך את העבדה: "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", שכן פאמור, יציאת מצרים היא בסיס האמונה.

חדש זה הוא עבורנו הזדמנות לחדש בקרבנו את האמונה המעברת אלינו מדור לדור. מחובתנו להעירה ולעוררה, כדי שנוכל לקיים פיאות את אמירתנו בהגדה של פסח: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".

מסתבר כי הדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא באמצעות עניית אמן, שהרי משמעותה של עניית אמן היא הצהרת אמונה מחלטת בבורא עולם, וכפי שמפרשת הגמרא (שבת קיט ב) שהמלה אמן היא ראשי תיבות: "א-ל מלך נאמן", ומפרש רש"י (שם ד"ה א-ל) שהעונה אמן מעיד על בוראו שהוא "א-ל מלך נאמן".

דברים נוקבים בענין כותב רבנו בחיי בספרו 'כד הקמח' (ערוך אמונה): "צריך אדם להזהר בתפלה ובברכות שיענה אחריהם אמן, שהיא מלה נגזרת מלשון אמונה. וכל מי שעמדו אבותיו על הר סיני וקבלו התורה הנקראת אמונה, והוא מזרעו של אברהם אבינו שהוא ראש האמונה, דכתיב בו (בראשית טו ו): 'והאמין בה', חייב הוא לכוון לבו ומחשבתו בעניית אמן".

אף לשון השלחן ערוך (או"ח סכד ו) בבאור פנות אמן: "אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה", מבהר היטב לפי היסוד האמור; בתוספת הלשון "ואני מאמין בזה" מדגיש השו"ע את החובה האמורה, לשלב בכנות האמן גם לשון אמונה, שהרי האמונה היא יסוד האמן. לא לחנם דרשו קדמונים כי אמן היא ר"ת: "אני מוסר נפשי", שכן אם מהותה של אמן היא אמונה, בודאי יש למסר את הנפש על כך!

חזק באמן בחדש זה יבסס את האמונה בלבנו למשך כל חדשי השנה, וכפי שנרמז בפסוק המדבר על אודות חודש זה (שמות יד ב): "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" - "ראשון הוא לכם" סופי תבות אמן.

בימים מברכים אלו ראוי שנעסק ביתר שאת בעבודת האמונה, נשכים לאמירת ברכות השחר בצותא, ובזכות זו תקיים בנו הבטחת חז"ל (רי"ה יא ב) "בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל", אמן ואמן.

בקריאת "אני מוסר נפשי",
שבת שלום,

278 213 מחולקת

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

יצר כללי ויצר אישי

"ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (טו)

חכמים (תו"כ טו) דרשו פסוק זה כך: "אמר להם משה לישראל: אותו יצר הרע העבירו מלבכם, ותהיו כלכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום... עשיתם כן, וירא אליכם כבוד ה'". ויש להבין: מהו "אותו יצר הרע" שהצטוו ישראל להעביר מלבם?

באר החדושי הרי"מ: לכל אדם נועד תפקיד מיוחד שלשמו נברא, ומטלת עליו חובה מיוחדת להשלים את יעודו זה. אלא שבמקביל היצר מכביד עליו באופן מיוחד בענין זה ופועל להניאו מממש יעודו. כיון שרק האדם עצמו מכיר ויודע את טיבו של אותו יצר אישי ומיוחד, על כן פונה משה לישראל ואומר להם: את "אותו יצר הרע" המיוחד לכל אחד ואחד מהם, "העבירו מלבכם", ובכך תזכו "וירא עליכם כבוד ה'" (אמרי הרי"מ).

יש שבאר ביסוד זה תמיהה העולה בנסח ה"הירצון" שבברכת "המעביר שנה": "לאחר שאנו מבקשים: "ואל תשלט בנו יצר הרע", אנו כופלים ומבקשים: "וכך את יצרנו להשתעבד לך", מדוע?

אלא שבתחלה מבקשים שלא ישלט בנו היצר הרע, הכללי, ולאחר מכן אנו מבקשים על "יצרנו" - המיוחד לנו, שיקף אותו הקב"ה לעבודתו ותברך (טללי אורות - שנים מקרא בשם אמרי תוד).

הבושה מהחטא מכפרת

"ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם" (טו)

פרש רש"י (ע"פ תו"כ טו ז): "שהיה אהרן בוש וירא לגשת. אמר לו משה: 'למה אתה בוש? לך נבחרת'".

מלשון "בוש וירא" נראה כי מלבד שונמע אהרן לגשת למזבח מחמת

בושתו מחטא העגל, היתה לו אף יראה לעשות זאת, ויש להבין מדוע התייחס משה רק לענין הבושה, באמרו: "למה אתה בוש?"

רבי חיים הכהן רפפורט, רבה של אוסטרך, מבאר כי כונת רש"י היא כך: ראה משה שלמרות "שהיה אהרן בוש" בחטאו, עדין הוא "ירא לגשת", והתפלא: הלא הבושה מהחטא היא תקונו, וכמאמר חכמים (ברכות יב ב): "כל העושה דבר עברה ומתבייש בו - מוחלים לו על כל עונתיו, ולפיכך אמר לו: "למה אתה בוש" - דוקא מפני שאתה בוש, ובכך נתכפר לך חטא העגל, "לכך נבחרת" (אוצרות חיים, נדפס בסוף שו"ת 'מים חיים' ח"א).

תחה של עניית מצוה קלה

"להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" (יא מז)

רש"י מביא את דברי חכמים (תורת כהנים יב ז) כי הכתוב "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" בא ללמד על חובת האדם ללמד להבחין לא רק בין המינים הטהורים לטמאים, אלא גם בין המתיר באכילה לאסור באכילה, אף במקום שההבחנה ביניהם היא קטנה ביותר, וכגון: "בין נשחט חציו של קנה לנשחט רבו".

מוסר נפלא העולה מהדברים למד רבי משה שואב, המשגיח דגייטסהד: ההבדל "בין נשחט חציו של קנה לנשחט רבו" הוא דק כחוט השערה, ובכל זאת בחוט שערה זה תלויה כשרות הבהמה, והוא שיקבע אם בהמה זו כשרה, או שמה נבלה האסורה באכילה. מכך נוכל ללמד על משמעותה העצומה של כל פעולה קלה, ולהבין כי אפילו מצוה קלה כעניית אמן יכולה לשנות את מהותו של האדם ולהעלותו לדרגה גבוהה יותר. ואכן במסכת פלה רבתי (פרק ב) מספר כי רבי עקיבא הציל את נשמתו של חוטא גדול, בכך שלמד את בנו לומר קדיש ובכרו (מערכי לב' ח"ג עמ' צז).

הפעיל קשרים במקום הנכון

בסבלנות. הוא קבלו בכבוד רב, ולאחר ששאל את פרטי הילדים הודיע לו מיד על קבלתם, ואף פרט בדיוק להיכן ייעד כל ילד: "מוישי ישבץ בכתתו של הרב פין, ישראל מאיר בכתתו של הרב פרנק ויענקי בכתתו של הרב לוי".

המנהל נפרד ממנו לחיים ולשלום, ולר' זבולון לא נותר אלא לעפל את העבדה המגומרת. תפלתו התקבלה מהר מהצפוי. בלבו נקרו שאלות לרב. הוא ממש לא הבין כיצד קבל אותם המנהל אפלו מבלי לערוך אתם ראיון, אולם העדיף שלא לשאל כלום ובמקום זאת להודות לה' ותברך על כל הטוב שגמל עמו.

תקופה קצרה לאחר מכן, כשילדיו כבר התבססו בתלמוד-תורה החדש, זכה במפתיע לקבל את התשובה המדהימה לשאלה שנקרה בלבו - כיצד החליקו ילדיו בכזו קלילות למוסד המבקש.

כמה ימים לאחר אותו ראיון קצר נשמע שוב צלצול טלפון בתלמוד-תורה: "שלום, מדבר זבולון", נשמע הקול מעבר לקו, "אני מענין להכניס את ילדי לתלמוד-תורה". "הכתות מלאות", נשמעה התשובה הלקונית מפי המנהל, "וגם איננו רגילים לקבל ילדים באמצע השנה".

המנהל צפה לסים את השיחה בנקודה זו, אלא שמשום מה הלה התעקש:

"איך אתם דוחים אותי?? הרי הגביר ר' משה ליב אמר לי שהוא דבר אתכם וכבר קבל את הסכמתכם?"

"מההה??" נפלטת קריאת הפתעה מפי המנהל. "אתה הוא אותו זבולון שעליו דבר ר' משה ליב? איך זה יכול להיות, הרי רגע לאחר השיחה עם הגביר התקשר אלי אדם בשם זבולון, וילדיו התקבלו מיד לתלמוד-תורה!"

וכאן התבררה האמת המפלאה... היתה זו השגחה פרטית של ממש שר' זבולון מידענו התקשר ברגע הנכון לתלמוד-תורה, בדיוק רגע לאחר שאותו ר' משה ליב, מגדולי התורמים של המוסד, התקשר, וכך בקשתו, שהיתה אמורה להדחות על הסף, התקבלה בכבוד גדול.

לבסוף גם ילדיו של ר' זבולון המקורי התקבלו למוסד, אולם ההבדל היה ברור, ר' זבולון מידענו הפעיל קשרים במקום האמתי. הוא לא בטח בבשר ודם, כי אם בחר לפנות למי שאמר והיה העולם, הוא התפלל אליו ובקש ממנו מעמק לבו, וזכה לפתיחת דלתות שלכמותה זוכים רק יחיד סגלה.

'השגחה פרטית' - תצוה תשפ"ד

התעוררה בר' זבולון התחושה כי התלמוד-תורה שאליה שלח את ילדיו אינו מתאים עבורם, וככל שחלפו הימים התגבשה בלבו ההחלטה כי אין מנוס מלהעביר את הילדים למקום למודים אחר.

לאחר שקבל את ברפת רבו למחלה, מהר לברר אצל ילדים מביני עיניו, ועד מהרה הגיע למסקנה כי תלמוד-תורה מסים הוא המתאים ביותר עבור ילדיו. באותו תלמוד-תורה למדו ילדים מבתיים שתאמו את הסגנון שר' זבולון בחר לחנך בו את ילדיו, אלא שעמדה בפניו בעיה כלל לא פשוטה: מדבר היה במוסד יקרתי ומבקש, שלא מהר למקום.

הוא הפיר בעבדת היותו אברך צעיר ולא מפר, שלא בא מהארם המצוה של יתר המשפחות ששלחו לאותו תלמוד-תורה, ומלכתחלה ידע שיהיה עליו להלחם כדי להצליח, והוא לא חשב לוותר.

קשרים עם עסקנים לא היו לו, אולם קשר עם מי שמנהל את כלם היה גם היה, והוא החליט להעזר רק בו, בקדוש ברוך הוא המלמד תורה לעמו ישראל. ר' זבולון נסע אפוא להר המנוחות, לשפך שיח על קברו של מורו ורבו, זכר צדיק לברכה.

על הצינו הקדוש הוא נשא תפלה לפני הקב"ה, בקש בתחנונים שירחם עליו ועל ילדיו, בטא את שאיפתו ושאיפת בני משפחתו לעבדו באמת וללמד את תורתו הקדושה בקדושה ובטהרה בדרך ישראל סבא, ואף התחנן מפרשות שילדיו יתקבלו בקלות לתלמוד-תורה שאליה חפץ לשלחם.

כשסים את תפלתו כבר היה רגוע יותר וכבר היה מוכן ומזומן להשתדלות המכריעה - לטלפן למנהל.

בבקר שלמחרת התקשר למשרדי התלמוד-תורה, הציג את עצמו ובקש לשוחח עם המנהל. להפתעתו נענה באהדה: "מה רצון כבודו?" שאל המנהל בטון מכבד שהפתיעו לחלוטין.

"שמי זבולון, ואני מבקש להעביר את שלשת ילדי לתלמוד-תורה שלכם". "בסדר גמור, בשמחה רבה" - הדהים המנהל בתשובתו המהירה, "אני מחכה לך עוד היום במשרד".

ר' זבולון לא האמין למשמע אזניו, אולם הוא לא הרשה לעצמו להתמהמה. חיש מהר סר למשרד, שם כבר המתין לו המנהל

מרגע שיצא ר' זבולון מבית הרב, החל מיד לחשב את צעדיו הבאים. בהכירו את פני המציאות ידע כי לא קלה היא הדרך שלפניו, ובלבו נשא תפלה שמאמציו ישאו פרי, וכי ילדיו יזכו לחינוך הטוב ביותר שהם ראויים לו, כשאיפתו הטהורה.

בשלושה בנים התברך ר' זבולון, ילדים

קשרים עם עסקנים לא היו לו, אולם קשר עם מי שמנהל את כלם היה גם היה, והוא החליט להעזר רק בו, בקדוש ברוך הוא המלמד תורה לעמו ישראל. ר' זבולון נסע אפוא להר המנוחות, לשפך שיח על קברו של מורו ורבו, זכר צדיק לברכה.

הר המנוחות

עדינים ומתוקים, שפינו שהוריהם היו נדשים באותה עיר שבה בחרו להתגורר ולחנך את ילדיהם, ולא הכירו לעמק את טיב המקום ויושביו, נשלחו ללמד בתלמוד-תורה שלא תאם כלל את רמתם הרוחנית.

היה זה תלמוד-תורה שבו למדו ילדים מפל הסגנונות ומפל הרמות, ומטבע הדברים שררה בו רוח שונה מהדרך שבה התחנכו ילדיו של ר' זבולון.

כשהחלו ילדיו של ר' זבולון להביא לביתם משגים שעד כה היו מרחקים מהם ומעולמם,

גדר נשיאת פנים בברכת פהנים

"וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת והעלה והשלמים" (ט כב)

מלשון "וישא" דרשו חכמים (סוטה לח א) שבעת אמירת פסוקי ברכת פהנים צריך להכהן להגביה ידיו [נשיאות פנים]. ואולם נחלקו הפוסקים: האם עליו לשאת את פפיו עוד בטרם ברכת "אשר קדשנו בקדשתו של אהרן", או שמוא רק לאחריה, לפני אמירת הפסוקים?

השלחן ערוך הרב (או"ח קכז ז) פסק שנשיאות הפנים נעשית רק לאחר הברכה, שכן נשיאות פנים היא עקר המצוה, ומאחר שברכת המצוה נאמרת תמיד לפני עשית המצוה, על כן אין לו לשאת פפיו בטרם ברך את ברכת המצוה.

ואולם רבי נחמן פהנא, רבה של ספינקא, העיר (ארחות חיים' שם יד, הובא ב"פ החיים' שם עו) שבספר 'פענח רזא' (במודבר ו כז) כתב כי מצות ברכת פהנים הוא אמירת פסוקי הברכה, ונשיאות פנים אינה מהמצוה, ועל כן אדרבה יש להקדימה לברכת המצוה, כדי שלא תהיה הפסק בין הברכה למצוה. הפענח רזא הביא סמוך לשיטתו מן הכתוב (תהלים קלד ב): "שאו ידכם קדש וברכו את ה'"; תחלה "שאו ידכם" ורק אחרי כן ברכו ברכת "אשר קדשנו בקדשתו של אהרן".

גם הבנין אריאל (ח"ב מסכת סוטה) עמד על נדון זה, והוא מבאר בכהן את מה שאמרו בגמרא (סוטה לט א) שפמענה לשאלת "במה הארכת ימים?" השיב רבי אלעזר בן שמוע: "מימי לא נשאתי פפי

בלא ברכה". ולכאורה יש להבין, וכי בכהן התפאר התנא, שקים את חובת ברכת המצוות? אכן לאור האמור יש לפרש את דבריו כפשוטם, שהתפאר בכהן שהקפיד אף לא להגביה ידיו לברכת פהנים קדם אמירת ברכת המצוה, כיון שסבר שהגבהת הידים היא חלק מהמצוה.

אהרן סמן לעם לבנו

"וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת והעלה והשלמים" (ט כב)

יש להבין את פשר הסבה שכתבה התורה את תבת "ידו" בכתוב חסר, באופן שמשממע כביכול נשא אהרן רק את ידו האחת?

הנצי"ב מוולוז'ין מבאר כי אכן פונת התורה לרמוז בכהן שבטרם נשא אהרן את ידיו לברך את העם, הקדים ונשא לעברם את ידו האחת, ובכהן סמן להם שהוא עומד לברכם, ועליהם לכוון לבם לברכתו. שאלמלא כן לא היו יודעים שהוא עומד לברכם, ולא היו מכונים לבם לברכתו.

ומוסיף וכותב הנצי"ב, שפסוק זה, המלמדנו שטרם הברכה הקדים אהרן לרמוז לישראל שיכוונו לבם לברכתו, למדו חכמים (ירושלמי מגלה ד ה, וכן נפסק בשו"ע או"ח קכח כג) את ההלכה, שבשעה שהכהנים מברכים את העם, חייבים המתברכים לכוון את לבם לברכתם (שו"ת 'משיב דבר' ח"ב סי' צא).

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

שישים רבוא - תנאי להשראת השכינה

"לאמר לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם; בהיותם מתי מספר כמעט וגרים בה"

מדוע מכנה הכתוב את הארץ המבטחת: "ארץ כנען", ולא "ארץ ישראל"?

רבי שלמה מחלמא, בעל "מרכבת המשנה", מפרש שהתשובה לכהן מתבארת בהמשכו של הפסוק: אמרו חכמים (ראה זה נח עג א; 'לקוט ראובני' וישב) שפאשר השכינה שורה בארץ מכנה היא "ארץ ישראל", וכשאינה שורה בה היא מכנה "ארץ כנען". ואולם השראת השכינה אינה תלויה רק בהתנהגותם של ישראל, אלא גם בכמותם, שכן אמרו חכמים (בר' עד ז): "אין שכינה שורה בפחות מששים רבוא". זוהי פונת הפסוק: כשהבטיח הקב"ה את הארץ לאבותינו, כנתה היא "ארץ כנען", ומדוע? מפני שהיו עדין "מתי מספר", ולא שרתה בה שכינה (מרכבת המשנה' עה"ת עמ' רעא).

וכל מאמינים

"לכהן נקרא העונה אמן שמר אמונים" (שבת קיט ב), לפי שעל ידי עגית אמן משמרים את האמונה, פי עקר אמונה נתלה בעגית אמן" (מגלה עמקות' האזינו).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכהן נשיא בני אמונים

הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א,

שלום וברכה!

בשיר וקול תודה אודה לכם על פעלכם הרם והנשגב, ועל הגליונות הנפלאים שאתם מוציאים לאור מדי שבוע, בהם אני זוכה להנות מאור וזיו דברייכם הנפלאים והמדקקים, הקולעים אל השערה.

בבחינת נאה קורא ונאה מקים, הצלחתי בס"ד לפעל שבפנין שבו אני מתפלל, כל המתפללים משכימים לברך ברכות השחר בחרותא. כה, מלבד עצם זכות הקימה לתפלה וזכות עגית אמן, זכינו כלנו בזכות עצומה ומיוחדת - להתפלל במנין של עוני אמן.

בעלון פרשת בשלח הבאתם את דברי רבנו בחיי (שמות יד לא) המבאר שמצות עגית אמן נתקנה על ידי חכמים כדי להשריש את האמונה שהיא יסוד התורה בלב ישראל. בעגיי עלה בידי להביא לכהן רמז נפלא מן הפסוק (תהלים פט ב): "חסדי ה' עולם אשירה לך ודר אודיע אמונתך בפי". שהנה, מלבד שלפי פשוטו נתן לפרש שהכתוב: "אודיע אמונתך בפי", מכון לעגית אמן, שכן פטוי האמונה בפה נעשה בעגית אמן, וכדברי רבנו בחיי, נתן לראות בכהן אף רמז מפרש מן הכתוב לעגית אמן, שכן תבת "אודיע" היא בגימטריה "אמן"!

בתפלה פי יערה הקב"ה רוח סהרה מפרום על כלנו, להבין ולהשפיל על גדל כחה של עגית אמן, ונזכה כלנו לקים בפה מלא כדת וכהלכה את הפתוב: "אודיע אמונתך בפי".

בברכה וביקר, שלמה לייב טרויבע פה עיה"ק ירושלים תובב"א

נתן לשלם מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אשר יצר, אמן ואזרחות

לעשות", והפתע לשמע מישהו עונה אחריו "אמן" ברהיטות. הוא הביט לאחוריו וגלה יהודי הלבוש בהדור. מסתבר שאף הוא התכוון באותו רגע לברך "אשר יצר". "האם תוכל אף אתה לענות אמן אחר ברכתי?" שאל האיש, והרב ר' נענה בחיוב. הלה ברך את הברכה, והרב ר' ענה אחריו "אמן".

"מה מעשיך כאן?" התענין האיש בחביבות, והרב ר' השיב בקצרה, בפנים מכרפמות: "באתי הנה לראיון שאלי הממתני במשך תקופה ארכה, ולחרדתי גלתי שהדרכון אינו ברשותי..."

"ומה אתה חושב לעשות?" קטע הלה את דבריו בשאלה. "כיון שאין לי בררה אחרת, אגש לראיון בלי דרכון, וה' יהיה בעזרי", השיב הרב ר' כשעיניו מביעות חשש מהול בתקנה.

"נעים להכיר; ג'קוב סטיין, עורך דין ממחה לעניי הגירה", הציג האיש את עצמו, והמשיך בקול תקיף: "אני רוצה להזיךך שלא תעז לגשת לראיון מבלי הדרכון, כי אם תעשה זאת, תגרם שבששיתך תדחה על אתר, ואין לדעת מתי תוכל להגישה בשנית!"

נותרו עוד כשלוש שעות עד לסגירת המשדך, המשיך האיש והציע בטוב לב: "אני אמור להשאיר כאן עד סוף היום. אם תצליח להשיג שליח מהיר שביא את הדרכון מביתך, אעשה הכל כדי שתצא מכאן עוד היום כשהאשור המיחל בידך".

נרגש כלו, לא השתהה הרב ר' אף לרגע. הוא התקשר לחברת שליחיות מפרת, ובתוך כמה דקות התבשר מביתו כי השליח יצא בדירה לעברו כשבידו הדרכון המיחל. כשעתיים לאחר מכן כבר היה הדרכון בידו, ומכאן ואילך התהליך היה קצר; כפי שהבטיח עורך הדין האדיב, הוא לנה אותו במסירות לאורך כל התהליך, ובסיעתא דשמיא, בזכות קשריו המסעפים, הבקשה אשרה על אתר.

כיום, הרב ר' הוא אזרח ארצות הברית, אולם יותר מכל הוא "צדיק שמר אמנים", ביתר שאת וביתר עז. במיחד לאחר שזכה, כמו רבים אחרים, לחוות מקרוב גם גלוי שהתרחש עמו, בזכות עניית אמן.

הרב ר' הוא אזרח אירופאי אשר זה שנים רבות דר בארצות הברית עם משפחתו. כמו רבים הוא המתין במשך שנים לקבלת אזרחות ארצות הברית, פעלה הכרכה בבירוקרטיה ארכה ומתישה, וכאשר סוף סוף הצליח לעבר את כל המשוכות ולקבל תור לראיון במשדך ההגירה, לא היה מאשר ממנו.

ביום הראיון השכים קום, ברך ברכות השחר בחברותא כהרגלו, התפלל שחרית ויצא לדרכו, בואכה משדך ההגירה אשר בניו יורק רבתי.

בשעה עשר בבקר, שעה קלה לפני מועד הראיון המתכנן, כבר החנה את מכוניתו בסמוך למשדך. בטרם עלה אל המשדך, שב ובדק ליתר בטחון את המסמכים שברשותו, הטפסים המשקעים היו מסדרים היטב, גם התמונות נמצאו, אולם פרט אחד היה חסר... "היכן הדרכון??" נמלטה צוחה מפיו.

לחרדתו, הדרכון האירופאי שלו נשפח בבית, ובלעדיו לא ניתן היה לקיים את הראיון.

לאחר שונגע מההלם הראשוני החל לשקל את צעדיו; לנסע הביתה ולשוב לא היה בא בחשבון. הוא ידע כי התור הוא חד פעמי, והמאחר מפסיד, ולפי מצב הכבישים עתה הבין כי לא יספיק לנסע ולחזור לפני סגירת המשדך.

ביאושו החליט לגשת לראיון בלא הדרכון; מוטב שפך, סבר, מלהפסיד את התור המיחל...

הרב ר' עלה למשדך והמתין לתורו. בינתיים התחייב באשר יצר, ובטרם ברך הביט סביבו כהרגלו, בבקשו לקיים את הנהגתו הקבועה שלא לברך מבלי שיענו אחריו אמן. חדר ההמתנה היה מלא בבלייל אנשים בני אמות שונות. אף אחד מהם לא היה נראה כיהודי, ומשך הסתפק הפעם באמירת הברכה בקול ובכונה.

הוא סים את הברכה, תוך כדי שהוא מכון במיחד במלים: "ומפליא

שיערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא

רבקה ענתה אמן אחר פרפת יצחק

לאחר שיעקב התברך מפי אביו יצחק, נאמר (בראשית כז ל): "ויהי אף יצא יצא יעקב מאת פני יצחק". כפילות הלשון "יצא יצא יעקב" באה ללמד שבטעה שברך יצחק את יעקב, ענתה רבקה אמן אחר ברכותיו, שכן אמן בגימטריה צ"א. והטעם שפפלה התורה "יצא יצא", הוא כדי ללמדנו שעל כל אחד משני הפסוקים של ברכת יעקב ענתה רבקה אמן, וכפי שאנו עונים אמן אחר כל אחד משלשת פסוקי ברכת הפהגים. לפיכך אף לאחר שגלה יצחק את טעותו, חזר ואמר על יעקב (להלן פס' לג): "גם ברוך יהיה", לפי שידע שברכה שוענתה באמן - סופה להתקיים.

משום כך, אף כאשר צטטה רבקה באזני יעקב את דברי יצחק לעשו, אמרה (בראשית כז ו-ז): "הנה שמעתי את אביו מדבר אל עשו אחיך לאמר; הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני ה'". רבקה הוסיפה את המלים "לפני ה'" שאותן לא אמר יצחק, לפי שידעה שכאשר תענה אמן אחר ברכתו, תחשב הברכה "לפני ה'", שהרי ידוע שאמן בגימטריה שמות הוי"ה ואדנות (חיי יצחק פרשת תולדות).

רבי חיים יצחק אייזיק יוסטמן ג' בניסן תרע"א

מצבתו של ר' חיים יצחק אייזיק יוסטמן בבית החיים ברובע גענשא בורשה

רבי חיים יצחק אייזיק יוסטמן נולד לאביו רבי יעקב אריה בשנת תקצ"ג. את עקר תורתו קנה אצל בעל ה'חדושי הרי"מ', ואף נמנה עם בחירי תלמידיו.

הרב יוסטמן עסק כל ימיו בתורה ולמד תלמידים הרבה, ושמו יצא ברחבי פולין כגאון הבקי בתורת הנגלה והנסתר. כתב חדושים על הש"ס, על התורה ועל ספר הזהר, חלקם נדפסו בספרו חיי יצחק על התורה, ובספר שייח' יצחק על הש"ס.

בהקדמתו לספרו חיי יצחק הבטיח: "כל מי שירצה לגשת אל המלאכה הזאת ולקח חבור להדפיס, או שיהיה עוזר וסומך, או יקנה חבורים שלי, אהיה לו למליץ ועוזר וסומך בכל צרה או חלי רחמנא לצלן שלא תבוא, וכדומה בכל האפשרות שאוכל".

נפטר בג' בניסן תרע"א, ומנוחתו כבוד בבית החיים גענשא בורשה.